

Kielikylpyopetuksen tuen saannin periaatteet, mahdollisuudet tuen vahvistamiseksi ja muutokset perusopetuksen paikalliseen opetussuunnitelmaan

SOVV 29.05.2024 § 34

321/12.00.00/2022

Lisätiedot:

suunnittelija Henna Turunen, puh. 050 382 6265

opetuspäällikkö Maria Ekman-Ekebon, puh. 050 308 6262

etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnalle tuotiin [31.01.2024 \(§ 5\)](#) kokoukseen tiedoksi kuvaus oppimisen tuen toteuttamisesta Kauniaisten kielikylpyopetuksessa. Valiokunta esitti asian käsittelyn yhteydessä, että sille tuodaan päätösasiana kielikylpyopetuksen tuen saannin periaatteet. Valiokunta kehotti kuulemaan valmistelussa kielikylpyopettajia ja huomioimaan yhdenvertainen tuen saanti opetuskielillä.

Kielikylpyopetuksen tuen saannin periaatteet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) on määritelty tuen saannin periaatteet, joita Kauniaisten kielikylpyopetuksessa noudatetaan. Perusteiden luvussa 10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia kuvataan oppimisen ja koulunkäynnin tuesta seuraavaa:

”Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.”

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eikä myöskään perusopetuslain pykälissä 16, 16a ja 17 oteta kantaa siihen, millä kielellä oppimisen tukea tulee antaa. Ruotsinkielisessä kielikylvyssä koulun opetuskieli on suomi ja osa opetuksesta annetaan suomen kielellä, mikä koskee myös erityisopetuksen antamista. Kaikkia oppiaineita opetetaan perusopetuksen aikana sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielillä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina noudattaen ”yksi opettaja, yksi kieli” -periaatetta.

Kauniaisten kaupungin hallintosäännön (21 §) mukaan opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnat hyväksyvät perusopetuksen opetussuunnitelman. Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta hyväksyi muutokset Kauniaisten perusopetuksen paikalliseen opetussuunnitelmaan 16.08.2023 (§ 48). Tällöin valiokunta hyväksyi muun muassa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät paikallisesti päätettävät asiat, joissa kuvataan tuen järjestäminen käytännössä. Osiossa ei oteta kantaa, millä kielellä tukea tulee antaa eikä siinä ei ole erikseen huomioitu kielikylpytoimintaa.

Perusopetuksen rehtori vastaa koulun toiminnasta sekä päättää resurssien jaosta ja käytöstä koulujen tarpeiden mukaan määrärahan puitteissa. Rehtori päättää, miten erityisopettajan resurssit käytetään parhaiten vastaamaan oppilaiden tarpeisiin.

Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin. Tukiopetus on ensisijainen tukimuoto yleisen tuen oppilaalle.

Tuen tarpeen kasvaessa oppilaan tulee saada tehostettua tukea. Tehostettua tukea annetaan oppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tehostetun tuen toteutumisen edellytys. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Lukuvuonna 2023–2024 tehostetun tuen oppilaiden osuus Kauniaisten suomenkielisen perusopetuksen kielikylyvyssä on noin 8 % ja erityisen tuen alle 4 %.

Kielikylypyopettajien kuuleminen

Valmistelussa on kuultu henkilökohtaisesti jokaista Kauniaisten suomenkielisen perusopetuksen kielikylypyopettajaa. Kuulemiset järjestettiin 13.-14.3.2024. Yhteenvedo kuulemisista on **oheismateriaalina** (ei julkaista).

Kuulemisissa alakoulun opettajat toivat esiin tarpeen ruotsinkieliselle erityisopettajalle. Monet oppilaat tarvitsevat alakoulussa tukea äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan opinnoissa, sekä myöhemmillä luokilla myös reaaliaineissa kuten historiassa, jossa käsitteet ja ilmiöt voivat olla haastavia ymmärtää, jos ruotsin kielen taito on puutteellista. Luokanopettajat kokevat, että erityisopettajilla on erityistä taitoa ratkoa erilaisia oppimisen haasteita, mikä on tärkeää heidän tarjoaman tukiopetuksen täydentämiseksi. Tarve lisätuelle vaihtelee oppilasryhmittäin ja opetusaiheittain.

Luokanopettajat tuovat esiin haasteen tarjota oppilailleen tukiopetusta ajanpuutteen ja lukujärjestysteknisten rajoitusten vuoksi. Kielikylypyopettajien antama tukiopetusmäärä lukuvuonna 2023–2024 on 22 % koulun kokonaistukiopetusmäärästä, mikä vastaa kielikylypyoppilaiden osuutta (24 %) koko Mäntymäen koulun oppilasmäärästä.

Sekä ala- että yläkoulun opettajat pitävät yhteistyön lisäämistä ruotsinkielisten koulujen kanssa tärkeänä joustavien opetusjärjestelyiden mahdollistamiseksi ja tuen tarjoamisessa kielikylpyoppilaille.

Muutama esimerkki muiden kuntien tuen järjestämisen periaatteista kielikylpyopetuksessa

Yhtenä esimerkkinä Porvoon kaupunki, jonka kielikylpytoiminnan suunnitelmassa (2023–2026) kuvataan, kuinka oppilaiden kielen kehityksen kannalta on tärkeää, että he saavat oppimisen tukea sillä kielellä, millä opetusta järjestetään. Ruotsinkielisen erityisopetuksen järjestämisestä mainitaan yhteistyön tiivistäminen ruotsinkielisten koulutuspalveluiden kanssa, jotta voidaan varmistaa joustavat opetusjärjestelyt. Porvoon kielikylvyssä muu oppimisen tuki, kuten oppilashuoltopalvelut, järjestetään suomen kielellä suomenkielisten koulutuspalveluiden yhteisten periaatteiden mukaisesti. Porvoon kaupungin verkkoviestinnässä kuvataan, että kielikylpyä ei suositella, mikäli lapsella on asiantuntijan toteama kielellinen erityisvaikeus.

Toisena esimerkkinä Sipoon kunta, jossa erityisopetus kielikylvyssä toimii niin, että luokilla 1–6 on oma erityisopettaja (oppilaita n. 130), joka työskentelee molemmilla kotimaisilla kielillä. Tukea tarjotaan sillä kielellä, jolla oppilas tukea tarvitsee, eli tuki on sidoksissa opetettavan oppiaineen kieleen. Yläkoulun puolella oppilaat ovat kahden koulun opetuksessa, ruotsinkieliset tunnit ruotsinkielisessä yläkoulussa ja suomeksi opetettavat tunnit suomenkielisessä opetuksessa. Kullakin koululla on omat erityisopettajat, jotka tarjoavat tarvittaessa erityisopetusta kielikylpyoppilaille sillä kielellä, jolla kyseistä oppiainetta opiskellaan.

Mahdollisuudet kielikylvyn oppimisen tuen vahvistamiseksi Kauniaisissa

Tuen vahvistamiseksi esitetään, että Kauniaisten perusopetuksen opetussuunnitelman [paikallisesti päätettävään osuuteen \(7.6\)](#) lisätään maininta kielikylpyoppilaiden kielellisen tuen tarpeen huomioimisesta seuraaviin kohtiin (*lisäykset kursivoituna*):

Yleistä tukea annetaan luokanopettajan/aineenopettajan ja erityisopettajan yhteistyönä. *Huomioidaan kielikylpyoppilaiden tarve kielelliseen tukeen.*

Tehostetun tuen piirissä olevalle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, joka perustuu pedagogiseen arvioon. Luokanopettaja/luokanohjaaja ja erityisopettaja suunnittelevat tukikokonaisuuden yhdessä oppilaan ja huoltajien sekä asiantuntijoiden kanssa. *Huomioidaan kielikylpyoppilaiden tarve kielelliseen tukeen. (--)*

Yksi mahdollinen vaihtoehto kielikylvyn tuen vahvistamiseksi on ruotsinkielentaitoinen resurssiopettaja. Mikäli suomenkielisestä perusopetuksesta vapautuu resurssi-/tuntiopettajan tehtävä, tämän tilalle palkattavan opettajan rekrytoinnissa huomioidaan kielikylpyopetuksen tarpeet. Resurssiopettaja luokassa voi mahdollistaa joustavimmat työskentelytavat ja esimerkiksi ryhmän eriyttämisen lisätuen tarjoamiseksi pienemmälle ryhmälle.

Toinen mahdollisuus on, että sisäisin järjestelyin etsitään ratkaisuja kielikylvyn erityisopetustilanteeseen hyödyntämällä nykyisiä resursseja esimerkiksi seuraavasti:

- hyödyntämällä yläkoulussa työskentelevää ruotsinkielentaitoista erityisopettajaa alakoulun kielikylvyssä,
- edistämällä luokanopettajien tukiopetuksen järjestämismahdollisuuksia (lukujärjestysteknisin muutoksin),
- selvittämällä mahdollisuuksia yhteistyöhön ruotsinkielisen opetuksen kanssa.

Kolmas mahdollinen vaihtoehto on kielikylpyyn sopiva erityisopettaja. Lukuvuonna 2023–2024 suomenkielisessä perusopetuksessa on yhteensä 7 erityisopettajaa, joista 4 on alakoululla ja 3 yläkoululla. Mikäli jokin näistä erityisopettajan viroista vapautuu, tilalle palkattavan erityisopettajan rekrytoinnissa huomioidaan kielikylpyopetuksen tarpeet. On tärkeää, että rekrytoitavan erityisopettajan kielitaito on riittävä molemmissa kotimaisissa kielissä ja hän pystyy tunnistamaan molempiin kieliin liittyviä erityispiirteitä (esim. tyypilliset kielivirheet ja siirtovaikutukset kielten välillä) kielikylpyoppilaan kielellisen kehityksen tukemiseksi.

Mikäli kuitenkin katsotaan aiheelliseksi palkata lisää työvoimaa, ratkaisuna voisi olla, että perustetaan suomen- ja ruotsinkieliseen perusopetukseen yhteinen erityisopettajan virka, tai suomenkieliseen perusopetukseen varatusta budjetista käytetään rahaa erityisopettajan palkkaamiseen kielikylpyopetukseen. Ensin mainitussa ratkaisussa kieliryhmien yhteinen erityisopettaja toimisi osan ajasta kielikylpyoppilaiden kanssa ja osan ajasta ruotsinkielisessä perusopetuksessa. Jälkimmäisessä ratkaisussa suomenkielinen perusopetus saisi oman erityisopettajan, jota hyödyntää erityisesti alakoulun kielikylvyssä.

Tiedoksi tulossa oleva oppimisen tuen uudistus (2025)

Nyt käytössä oleva oppimisen tuen malli on peräisin vuoden 2011 perusopetuslain uudistuksesta, jonka myötä kouluissa otettiin käyttöön kolmiportainen oppimisen ja koulunkäynnin tuen malli.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen yksi keskeinen koulutuspoliittinen uudistus koskee oppimisen tukea. Uudistuksen tavoitteena on turvata riittävä, yksilöllinen tuki ja vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa sekä yhtenäistää ja selkeyttää tuen muotoja valtakunnallisesti. Tavoitteena on myös turvata tarpeellinen pienryhmäopetus sekä erityisluokissa annettava opetus sekä huolehtia erityisopettajien riittävästä koulutusmääristä.

Oppimisen tuen lainsäädäntö tullaan avaamaan ja uudistuksen toteutukseen on varattu pysyvää rahoitusta. Asia lähtee lausuntokierrokselle toukokuun 2024 alussa ja menee eduskuntaan budjettilakina syksyllä 2024. Muutoksen on tarkoitus astua voimaan 1.8.2025 lähtien.

Sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta päättää kielikylvyn tuen vahvistamiseksi

- hyväksyä lisäykset perusopetuksen opetussuunnitelman paikallisiin tarkennuksiin (luku 7.6),
- kannattaa sisäisten järjestelyiden ja nykyisten resurssien hyödyntämistä.

Lisäksi valiokunta suosittelee, että vapautuvien erityisopettajien virkojen ja tuntiopettajien tehtävien rekrytoinnissa otetaan huomioon kielikylvyn tarpeet.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Oheismateriaali:

EI JULKAISTA - Kielikylpyopettajien kuulemisten yhteenveto